ROYAUME DE BELGIQUE.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, première chambre des vacations, saisi par le Ministre des Affaires économiques et des Classes moyennes, le 11 juillet 1950, d'une demande d'avis sur un projet d'arrêté du Régent "prescrivant l'établissement d'une statistique des causes de décès", a donné en sa séance du 18 juillet 1950 l'avis suivant :

KONINKRIJK BELGIE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste vacantiekamer, de 11e Juli 1950 door de Minister van Economische Zaken en Middenstand verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van besluit van de Regent "waarbij voorgeschreven wordt een statistiek op te maken van de oorzaken van overlijden", heeft ter zitting van 18 Juli 1950 het volgend advies gegeven :

Le projet tend à prescrire l'établissement d'une statistique des causes de décès des êtres humains et à fixer les modalités des investigations nécessaires à cette fin.

Ce projet est presque identique à un projet antérieur sur lequel le Conseil d'Etat a donné un avis le 13 octobre 1949.

o

o o

Selon le présent projet, l'officier de l'état civil qui reçoit une déclaration de décès doit remplir, d'après celle-ci, les volets A et B d'un formulaire spécial qu'il remet aussitôt au déclarant. Ce dernier est tenu de le porter au médecin traitant ou, à son défaut, au médecin désigné pour constater le décès, qui remplira et scellera le volet C indiquant la cause du décès. Le déclarant rapportera le formulaire à l'officier de l'état civil qui, alors seulement, pourra délivrer le permis d'inhumer.

Outre les diverses démarches imposées aux déclarants, le présent projet soumet donc la délivrance du permis d'inhumer à deux conditions que le Titre II du Code civil ne prévoit pas : l'emploi d'un formulaire spécial et l'intervention d'un médecin.

En ajoutant ces conditions à celles prévues par l'article 77 du Code civil, le présent projet, dont l'objet est strictement d'ordre statistique, modifie implicitement le Chapitre IV du Titre II du Livre I du Code civil et manque à cet égard de fondement légal.

o

o o

D'autre part, si le présent projet, au contraire du précédent, n'oblige plus formellement l'officier de l'état civil à déléguer un médecin pour constater le décès, l'intervention d'un médecin à désigner, le cas échéant, par l'officier de l'état civil demeure prescrite.

En effet, la mention de la cause du décès par le médecin, exigée par l'article 3, suppose la constatation préalable par lui du décès. Dans cette mesure, le projet heurte le même article 77 du Code civil.

o

o o

Les critiques fondées sur le respect du secret professionnel et qui avaient été formulées dans l'avis rendu sur le projet antérieur doivent être entièrement maintenues.

Selon l'article 3 du projet, le médecin doit, en effet, mentionner la cause du décès de son client sur un formulaire qui contient de très nombreuses précisions permettant l'identification du défunt. Bien qu'il ne soit point l'auteur de ces précisions, le médecin en connaît la présence et se trouve donc amené à devoir révéler consciemment des secrets dont sa profession le rend dépositaire. Or, il ne peut, aux termes de l'article 458 du Code pénal, faire connaître ces secrets que dans les cas où il est appelé à rendre témoignage en justice et lorsque la loi l'y oblige.

Aucune disposition de la loi du 18 décembre 1936, sur laquelle le projet est fondé, ne permet au Roi d'obliger les médecins à révéler les secrets dont ils sont dépositaires

Il en résulte que, dans la mesure où le projet enjoint au médecin de révéler la cause d'un décès, que ce soit

../..

ou non à l'intervention de la personne ayant déclaré le décès, il manque de fondement légal.

o

o o

Pour l'accomplissement des investigations statistiques, le projet impose directement à l'officier de l'état civil diverses obligations administratives. Or, l'officier de l'état civil n'est point une autorité subordonnée au Roi. La seule autorité subordonnée au Roi dans la commune est le bourgmestre; et, en vertu de l'article 109 de la Constitution, de la loi communale et des principes généraux du droit administratif, le Roi, pour l'exécution des lois et règlements, doit s'adresser à lui ou au collège échevinal.

Il en résulte que, dans la mesure où le présent projet fait des injonctions à l'officier de l'état civil, il manque également de fondement légal.

Het ontwerp strekt er toe het opmaken van een statistiek der oorzaken van overlijden van de menselijke wezens voor te schrijven en de modaliteiten van de daartoe vereiste onderzoekingen vast te stellen.

Dit ontwerp is nagenoeg hetzelfde als een vroeger ontwerp, waarover de Raad van State op 13 October 1949 advies heeft uitgebracht.

\+

\+ +

Volgens het tegenwoordig ontwerp moet de ambtenaar van de burgerlijke stand die een aangifte van overlijden ontvangt, aan de hand hiervan, de bladen A en B van een bijzonder formulier invullen, dat hij aanstonds aan de aangever terug overhandigt. Deze moet het naar de behandelende geneesheer dragen, of bij diens ontstentenis, naar de geneesheer belast met de vaststelling van het overlijden, die blad C, hetwelk de oorzaak van het overlijden vermeldt, zal invullen en verzegelen. De aangever bezorgt dan het formulier terug aan de ambtenaar van de burgerlijke stand, die eerst dan het begrafenisverlof mag uitreiken.

Behalve de verschillende stappen waartoe het de aangevers verplicht, maakt het tegenwoordig ontwerp dus het afleveren van het begrafenisverlof afhankelijk van twee voorwaarden die in Titel II van het Burgerlijk Wetboek niet zijn gesteld : het gebruik van een bijzonder formulier en de tussenkomst van een geneesheer.

Door die voorwaarden toe te voegen aan die welke in artikel 77 van het Burgerlijk Wetboek zijn bepaald, brengt het

.../...

ontwerp, dat uitsluitend van statistische aard is, impliciet wijzigingen in Hoofdstuk IV, Titel II, Boek I van het Burgerlijk Wetboek, en heeft het in dit opzicht geen rechtsgrond.

Ofschoon het tegenwoordig ontwerp, in tegenstelling tot het vorige, de ambtenaar van de burgerlijke stand niet meer uitdrukkelijk verplicht aan een geneesheer opdracht te geven om het overlijden vast te stellen, blijft niettemin de tussenkomst van een desgevallend door de ambtenaar van de burgerlijke stand aan te wijzen geneesheer voorgeschreven.

Immers, waar artikel 3 eist dat de geneesheer de oorzaak van het overlijden opgeeft, onderstelt zulks dat hij vooraf het overlijden vaststelt. In zover is het ontwerp strijdig met hetzelfde artikel 77 van het Burgerlijk Wetboek.

\+

\+ \+

De critiek ingegeven door de eerbiediging van het beroepsgeheim, die in het advies over het vorig ontwerp was uitgebracht, behoudt haar volle kracht. Volgens artikel 3 van het ontwerp moet de geneesheer immers de oorzaak van het overlijden van zijn patiënt vermelden op een formulier waar zeer talrijke inlichtingen in voorkomen, die het mogelijk maken de overledene te identificeren. Hoewel hijzelf die inlichtingen niet heeft verstrekt, weet de geneesheer dat zij op hetzelfde formulier voorkomen en wordt hij er dus toe gebracht geheimen, waarvan hij krachtens zijn beroep de bewaarder is, bewust te moeten openbaren.

Luidens artikel 458 van het Strafwetboek, mag hij echter die geheimen slechts dan bekendmaken wanneer hij geroepen wordt om in rechten getuigenis af te leggen of wanneer de wet hem er toe verplicht.

.../...

Geen enkele bepaling in de wet van 18 December 1936, waarop het ontwerp steunt, laat de Koning toe de geneesheren te verplichten tot het openbarenvan de geheimen waarvan zij bewaarder zijn.

Hieruit volgt dat het ontwerp geen rechtsgrond heeft, in zover het de geneesheer verplicht de oorzaken van een overlijden, al dan niet door tussenkomst van de persoon die het overlijden heeft aangegeven, te openbaren.

Voor het verrichten van de statistische onderzoekingen legt het ontwerp verschillende administratieve verplichtingen rechtstreeks aan de ambtenaar van de burgerlijke stand op. Deze laatste is echter geen aan de Koning ondergeschikte overheid. De enige aan de Koning ondergeschikte overheid in de gemeente is de burgemeester ; krachtens artikel 109 der Grondwet, krachtens de gemeentewet en de algemene beginselen van het administratief recht, moet de Koning zich voor de uitvoering van de wetten en verordeningen tot hem of tot het schepencollege wenden.

Hieruit volgt dat het ontwerp, voor zover het aan de ambtenaar van de burgerlijke stand bevelen geeft, evenmin een rechtsgrond heeft.

Etaient présents : Waren aanwezig :

Messieurs : F. LEPAGE, conseiller d'Etat, président
De Heren : raadsheer van State, voorzitter

D. DECLEIRE, conseillers d'Etat
J. COYETTE, raadsheren van State

H. PIERLOT, assesseurs de la section de législation
A. BERNARD, bijzitters van de afdeling wetgeving

J. CYPRES, greffier adjoint, greffier
adjunct-griffier, griffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. LEPAGE.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. LEPAGE.

LE GREFFIER - DE GRIFFIER,

(signé) J. CYPRES.

LE PRESIDENT - DE VOORZITTER,

(signé) F. LEPAGE.

expédition délivrée à M. le Ministre des Affaires économiques et des Classes moyennes.
uitgifte afgeleverd aan de H. Minister van Economische Zaken en Middenstand.

Le 1950.

De 1950.

Le Greffier du Conseil d'Etat,

De Griffier van de Raad van State,

K. MEES.